

23.8.2022

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@govsec.fi

Viite: VN/6170/2021

Pelastuslaitosten lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto lausuu luonnoksista seuraavaa. Lausuntopyynnön mukana on luonnokset sisäministeriön asetuksiksi, joista yhtenä on asetusluonnos palo ilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista. Etenkin tämän asetuksen julkaisemista pidämme erittäin myönteisenä asiana, koska asetuksen julkaisua on odotettu jo pitkään pelastuslaitoksissa.

Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista

3 §

Lakiluonnoksen määritelmässä tulisi selkeästi määritellä koskevatko sekä laki että sisäministeriön asetus palo ilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista ja niissä asetetut velvoitteet myös ilman hätäkeskusyhteyttä olevaa palo ilmoitinta. Lakiluonnoksen muistiossa mainitaan termin palo ilmoitin vastaavan myös rakentamismääräyksissä olevaa määritelmää. Mielestämme tämä on epäselvä ilmaisu, koska ympäristöministeriön asetuksessa rakennusten paloturvallisuudesta 848/17 ja sen muutoksessa on määritelty myös ilman hätäkeskusyhteyttä oleva palo ilmoitin. Asetuksen 848/17 perustelumuioston mukaan myös tällainen palo ilmoitin on tehtävä EN54-standardisarjan mukaisilla komponenteilla. Lisäksi perustelumuiostiossa todetaan, ettei tällaisen palo ilmoittimen asennukselle ja ylläpidolle aseta erityisiä vaatimuksia.

Olisi toivottavaa, että eri ministeriöiden säädökset olisivat terminologiaaltaan yhteneväiset ja vaatimustasoltaan samansisältöiset. Vaatimuksilla tässä yhteydessä tarkoitetaan muun muassa selvitystä laitteiston perusmäärittelyistä, asennustodistusta, varmennustarkastusta ja kunnossapitoa. Lakiluonnoksessa on mainittu erikseen määräaikaistarkastusveloitteesta siten, ettei se koske ilman hätäkeskusyhteyttä olevaa palo ilmoitinta. Tämän vaatimuksen osalta kirjaus on selkeä.

5 §

Lakiluonnoksessa ja sen perusteluosassa määritellään tyypillisiä suunnitteluperusteita eri laitteistoille. Kohteesta riippuen suunnittelu edellyttää toisinaan poikkeamista yleisestä ohjeesta ja standardista. Miten poikkeaman sallittavuus ratkaistaan?

Pelastuslaitokset esittää, että lakiluonnosta täsmennetään poikkeamien käsittelyn osalta. Poikkeamien myöntämisen periaatteet ja tilanteet, joissa poikkeamia voidaan myöntää, tulisi käsitellä periaatetasolla. Lisäksi olisi tärkeää esittää laissa tai sen

23.8.2022

perusteluosassa, kenen toimesta poikkeama voidaan sallia sekä miten poikkeamapäätös dokumentoidaan.

6 §

Asia 1

Lakiluonnoksessa säädetään laitteiston perusmäärittelyn laatimisesta. Selvitys laitteiston perusmäärittelyistä tulee pykälän perusteella toimittaa tiedoksi pelastusviranomaiselle. 6 §:n perusteluosassa mainitaan "Tarkoitus on, että selvitys esitetään viranomaisille rakennuslupakäsittelyn tai muun viranomaismenettelyn yhteydessä." Pääsääntöisesti rakennuksen suunnittelu ei ole rakennusluvan käsittelyvaiheessa edennyt vaiheeseen, jossa näin yksityiskohtaisia tietoja kyetään rakentamaan ryhtyvän toimesta esittämään. Rakennuslupa-asiakirjojen tarkkuus ei myöskään ole riittävä ja lupa-asiakirja ei ole tarkoituksenmukainen tapa yksittäisen laitteiston tekniseen määrittelemiseen. Rakennusluvassa yleensä päätetään valvonnasta ja suojaamisesta "järjestelmä- ja periaatetasolla".

Tiedon toimittamisen ajankohtaa ei ole 6 §:ssä säädetty tai rajoitettu. 6 §:ssä tai lain muussa kohdassa ei ole varattu pelastusviranomaiselle mahdollisuutta ohjata suunnittelun sisältöä yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa tai tarvittaessa edellyttää suunnittelussa huomioitavaksi viranomaisen tarpeelliseksi katsomia täsmällisiä asiakohtia. Viranomaisten ohjauksella olisi mahdollista edistää turvallisuusjärjestelyjen muodostumista kokonaisuutena tarkoituksenmukaiseksi. Tämä on erityisen tärkeää etenkin laajoissa ja vaativissa rakennushankkeissa ja useiden eri järjestelmien kokonaisuuksissa. Myös tehokkaan ja sujuvan pelastustoiminnan toimintaedellytykset tulee kyetä huomioimaan turvallisuusjärjestelmiä suunniteltaessa. Tämä ei ole mahdollista, mikäli viranomainen ei osallistu suunnittelun ohjaamiseen tai ole tarvittaessa toimivaltainen ratkaisemaan asiaa. Käsittelyllä varmistetaan myös, että rakennusluvan sisältö tulee huomioiduksi laitteistojen suunnittelussa, mikäli ei ole itsestäänselvyys. Käsittely parantaa myös varmennustarkastuksen luotettavuutta, koska varmennustarkastuksen suorittaja ei tavanomaisesti tiedä rakennusluvan tarkasta sisällöstä.

Pelastuslaitokset esittää, että lakiluonnosta täsmennetään huomioimaan viranomaisten kuuleminen riittävän ajoissa ja viranomaisten mahdollisuus ohjata riittävällä toimivallalla suunnittelua.

Asia 2

Nykyisen käytännön mukaisesti pelastusviranomainen antaa uuden hätäkeskuksen valvontaan kytkettävän paloilmoittimen haltijalle paloilmoittimen käyttöönottoluvan, kun paloilmoitinlaite arvioidaan olevan toimintakunniltaan riittävän luotettava ja pelastustoiminta on huomioitu hälytysvasteiden suunnittelun osalta. Asiassa toimitaan yleensä yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa esimerkiksi uuden rakennuksen käyttöönoton yhteydessä. Pykälän 6 perusteluosassa nimenomaisesti ilmoitetaan, ettei pelastusviranomainen päätä laitteiston liittämistä hätäkeskukseen. Pykälä jättää avoimeksi tavan, jolla hätäkeskuksen valvonnan alkaminen ratkaistaan. Miten varmistetaan, että valvontaan otettava laite on toimintakuntoinen ja menettely on noudattanut lain edellytyksiä? Samalla jää myös avoimeksi ja varmistamatta, että pelastustoimi on voinut suunnitella hälytysvasteen

23.8.2022

ja Hätäkeskuslaitos on tehnyt hälytysvasteen ohjaamisen osalta tarvittavat toimenpiteet hätäkeskustietojärjestelmään.

Pelastuslaitokset esittää lakiluonnoksen sisältöä täsmennettäväksi siten, että selvitys laitteiston perusmäärittelyistä tulee toimittaa jo suunnitteluvaiheessa ennen laitteiston asentamisen aloittamista (asia 1 edellä) viranomaisten suorittamaa ohjausta varten. Varmennustarkastuksen jälkeen tieto laitteiston käyttökuntauudesta tulee toimittaa pelastuslaitokselle. Tämän jälkeen pelastuslaitos antaa käyttöönottoluvan Hätäkeskuslaitokselle ja ilmoitinlaitteen haltijalle. Näin toimien varmistetaan Hätäkeskuslaitoksessa valvontaan otettavan laitteiston toimintakuntauisuus ja pelastuslaitoksen mahdollisuus suunnitella laitteistoon liittyvä hälytysvaste.

18 §

Lakiluonnoksessa on esitetty ehdotus tarkastuslaitoksen velvoitteesta määrätä uusi määräaikaistarkastus tilanteessa, jos paloilmoittimen tai automaattisen sammutuslaitteiston määräaikaistarkastuksessa havaitaan vakavia puutteita. Ehdotus on kannatettava. Lakia tulisi kuitenkin täsmentää sen tilanteen varalta, jos laitteiston haltija ei tilaa uusintatarkastusta. Kumpi taho, pelastusviranomainen vai tarkastuslaitos, on tällaisessa tapauksessa velvollinen ryhtymään mahdollisiin pakkokeinojen käyttämiseen? Mielestämme asia pitäisi kirjata selkeästi lakiin, toisin sanoen, mikä taho valvoo havaittujen puutteiden korjatuiksi tulemista.

Sisäministeriön asetus tehdasvalmisteisista tulisijoista

Asetusluonnoksen 3 §:än tulisi lisätä velvoite toimittaa ohjeet niistä rakennusmateriaaleista ja -osista, joita käyttämällä suojaetäisyyksiä palaviin materiaaleihin voitaisiin pienentää. Näkemyksemme mukaan pelastusviranomaisille tulee hyvin usein kysymyksiä tehdasvalmisteisten tulisijojen suojaetäisyyksien pienentämisestä. Kysymyksiä tulee siksi, koska laiteen mukana ei ole toimitettu riittäviä tai ylipäättänsä minkäänlaisia ohjeita suojaetäisyyksien pienentämiseksi.

Sisäministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta

Asetusluonnoksen 5 §:än tulisi lisätä luettelo niistä rakennuksen käyttötarkoituksista, joissa edellytettäisiin aina poistumisreittien valaisemista. Tällaisia kohteita olisivat muun muassa majoitustilat, hoitolaitokset ja isommat kokoontumis- ja liiketilat. Muissa tiloissa tarvittava valaistus määräytyisi kohdekohtaisesti poistumisjärjestelyistä riippuen.

Kaasunilmaisujärjestelmät

Lakiluonnos tai sen nojalla annetut asetusluonnokset eivät käsittele Hätäkeskuslaitoksen valvonnassa olevia kaasunilmaisujärjestelmiä. Kaasunilmaisujärjestelmiä on käytössä etenkin korkeariskisessä teollisuudessa. Kaasunilmaisujärjestelmien osalta ei ole vastaavaa lakiluonnoksen kaltaista säädöspohjaa. Edellä mainitut järjestelmät perustuvat "Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista 856/2012 72 §" mukaiseen toteutukseen.

23.8.2022

Kaasunilmaisujärjestelmillä valvotaan etenkin myrkyllisten kaasujen vuototilanteita ja varoitetaan valvontakohteessa oleskelevia ihmisiä. Kaasunilmaisujärjestelmiä on kytkettynä Hätäkeskuslaitoksen valvontaan eri puolilta Suomea. Kaasunilmaisujärjestelmän hälytyksistä hälytetään pelastuslaitoksen yksiköitä paloilmoitinjärjestelmän hälytyksen kaltaisesti. Myös niiden ylläpito on samankaltaista.

Pelastuslaitokset esittää, että Hätäkeskuslaitoksen valvonnassa olevat kaasunilmaisujärjestelmät käsiteltäisiin periaatteiltaan vastaavalla tavalla, kuin lakiluonnoksessa on esitetty toimittavaksi paloilmoitinjärjestelmien osalta.

PELASTUSLAITOSTEN KUMPPANUUSVERKOSTO

Harri Setälä
Pelastusjohtajien puheenjohtaja,
pelastusjohtaja

Esa Kokki
Turvallisuuspalveluiden koordinaattori,
Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto